

Dosarul nr. 2ra-1516/18

prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Buiucani (jud: O. Parfeni)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: I. Secrieru, A. Danilov, I. Cimpoi)

DECIZIE

10 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Victor Burduh
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de către Mihai Balan, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Mihai Balan, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache împotriva Reprezentanței din Moldova a PJSC „Aeroflot – Russian Airlines” cu privire la compensarea sumei, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 27 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de avocatul Iurie Mihalache în interesele lui Mihai Balan și menținută hotărârea din 4 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani, prin care a fost respinsă acțiunea

constată:

La 3 mai 2017, Mihai Balan, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache a depus cerere de chemare în judecată împotriva Reprezentanței din Moldova a PJSC „Aeroflot – Russian Airlines” cu privire la compensarea sumei, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 24 august 2016, dânsul a încheiat un contract de transport cu compania aeriană „Aeroflot”, procurând în acest sens un bilet de călătorie în scopul deplasării pe direcția Chișinău (Republica Moldova) – Tokyo (aeroport Narita, Japonia), cu escală prin or. Moscova (aeroport Sheremetyevo, Federația Rusă), în scopul participării la programul de instruire pe domeniul agricol „JICA”.

A susținut că potrivit graficului de circulație și a biletelor de călătorie, la 18 septembrie 2016 ora 11.30, de pe Aeroportul Internațional Chișinău urma să fie efectuată cursa aeriană SU-1847 Chișinău – Moscova/Sheremetyevo – Tokyo de către compania aeriană „Aeroflot”.

Astfel, dânsul s-a prezentat la aeroport fără întârziere, iar aproximativ cu 20 de minute până la începerea procedurii de înregistrare, a fost anunțat despre faptul că cursa Chișinău–Moscova/Sheremetyevo – Tokyo nu va fi efectuată.

A menționat că, fiind într-o situație de incertitudine, a cerut explicații de la reprezentanții companiei aeriene, fiind informat că cursa aeriană a fost anulată din motive tehnice.

A comunicat că anumite soluții de alternativă nu au fost propuse, iar pentru informații suplimentare i-a fost oferit numărul de telefon local, care însă nu răspundea la apelurile pasagerilor.

A reiterat că în decursul a 14 ore și 20 de minute, a solicitat de la reprezentanța „Aeroflot” și de la administrația aeroportului o soluție de alternativă pentru a ajunge la aeroportul Moscova/Sheremetyevo, dar toate răspunsurile primite au fost laconice și excesiv de formaliste.

A afirmat că după ore de așteptare în incinta Aeroportului Internațional Chișinău, a fost informat despre faptul că poate ajunge la Moscova/Sheremetyevo prin intermediul unei alte curse aeriene Chișinău – Moscova cu pornire la 19 septembrie 2016 ora 01.10, la un interval de 14 ore și 20 minute.

În rezultat, a ratat următorul segment de deplasare indicat în biletul de călătorie procurat și anume, cursa aeriană Moskova/Sheremetyevo – Tokyo (aeroport Narita, Japonia), stabilită pentru data de 18 septembrie 2016 ora 19.00.

Astfel, a fost nevoit să aștepte încă 24 de ore în aeroportul Sheremetyevo (Moskova) pentru a putea fi transferat la următoarea cursă spre Tokyo (aeroport Narita, Japonia), care a pornit la 19 septembrie 2016 ora 19.00.

A relatat că la 9 februarie 2017, a depus o reclamație pe site-ul oficial al companiei aeriene „Aeroflot” cu solicitarea achitării compensației bănești în mărime de 600 de euro, iar la 22 februarie 2017 a primit un răspuns negativ de la compania aeriană „Aeroflot”, prin care solicitarea de plată a compensației bănești a fost respinsă.

A obiectat că compania aeriană „Aeroflot” a încălcat prevederile pct. 2 lit. a), 11, 25-27 din Regulamentul nr. 836 din 8 noiembrie 2012 privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, dânsul fiind nevoit să găsească soluții de alternativă din cont propriu.

Având în vedere prevederile pct. 12 lit. c) și 18 lit. c) din Regulamentul menționat, a considerat că compania aeriană „Aeroflot” urma să-i acorde compensația bănească în mărime de 600 de euro.

Având în vedere că prevederile din Regulamentul nr. 836/2012 nu instituie termene speciale în vederea achitării de către compania aeriană a compensației instituite prin pct. 18 în valoare de 600 de euro pentru fiecare pasager, precum și a altor prejudicii materiale suportate în legătură cu refuzul de îmbarcare, în acest sens, consideră că au relevanță și prevederile art. 575 alin. (1) Cod civil.

A notat că pe lângă statutul de pasager, dânsul beneficiază și de statutul de consumator, ce se acordă prin prisma prevederilor art. 1 din Legea privind protecția consumatorilor.

Astfel, având în vedere anularea cursei aeriene, a considerat că are dreptul la o remediere gratuită a deficiențelor într-un termen de cel mult 14 zile calendaristice de la data înaintării reclamației, fapt juridic fundamentat prin prevederile art. 13 alin. (1) din Legea privind protecția consumatorilor, care de fapt nu a avut loc.

Având în vedere prevederile art. 1422 Cod civil și art. 15 din Legea privind protecția consumatorilor, a considerat că pe lângă compensația bănească, urmează a-i fi achitat și prejudiciul moral în mărime de 1000 de euro.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 14-15, 980, 986, 1422 Cod civil, 13 alin. (1), 27 alin. (1) din Legea privind protecția consumatorilor, pct. 12 lit. c), 18, 24, 25, 26 din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, art. 28, 38, 94, 166-167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul pârâtului în beneficiul său a compensației bănești în mărime de 600 de euro, repararea prejudiciului moral în mărime de 1000 de euro și încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 5000 de lei.

Prin hotărârea din 4 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău sediul Buiucani a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 27 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de avocatul Iurie Mihalache în interesele lui Mihai Balan și menținută hotărârea primei instanțe.

La 13 iunie 2018, Mihai Balan, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei recurate și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând că instanța de apel a respins în mod neîntemeiat cererea de apel.

A remarcat că instanța de apel a săvârșite un șir de încălcări care constituie temei de declarare a recursului, deoarece acestea au dus la soluționarea greșită a pricinii, aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale și anume, dreptul la un proces echitabil.

A menționat că instanța de apel a neglijat practica Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), or, reprezentantul său a prezentat o serie de soluții ale instanțelor judecătorești ale Uniunii Europene, prin care a demonstrat că o problemă tehnică a aeronavei este un eveniment inerent activității operatorului de transport aerian și nu poate intra în sfera noțiunii împrejurări excepționale.

A accentuat că PJSC „Aeroflot – Russian Airlines” nu a prezentat careva certificate care să ateste faptul defecțiunii, nici acte confirmatorii de reparație sau de înlocuire a pieselor defecte din care să fi fost posibil a deduce cauza defecțiunii, circumstanța survenirii defecțiunii tehnice a aeronavei care a fost planificată pentru îndeplinirea cursei aeriene, cât și necesitatea efectuării urgente a deservirii tehnice a acestei aeronave, în scopul asigurării securității zborurilor ulterioare.

A invocat dezacordul cu aprecierea instanței de apel precum că intimatului nu-i este imputabilă comiterea vreunei fapte ilicite în raport cu apelantul, deoarece

anularea zborului a avut loc din motive excepționale și anume deteriorarea aeronavei (a sistemului anti-blocare la frânare) ce urma să asigure realizarea cursei avia, amânarea fiind determinată de obligația intimatului de a asigura securitatea pasagerilor, deși compania aeriană este obligată de a achita pasagerilor despăgubirile stabilite de Regulamentul nr. 836/2012 chiar și în situația unor defecțiuni ale sistemului de frânare a aeronavei.

A specificat că nu contestă obligația primordială a intimatului de a asigura securitatea maximă a pasagerilor, dar invocă faptul că defecțiunea sistemului de frânare constituie o defecțiune tehnică care putea să fie evitată de operatorul aerian, mai mult că potrivit doctrinei juridice de specialitate, defectele sistemului de frânare a avionului și condițiile meteorologice nefavorabile anunțate din timp, nu au efect exonerator.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 19 aprilie 2018, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 157), însă careva date care ar indica la recepționarea acesteia de către recurent la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 13 iunie 2018 în termenul legal.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum rezultă din materialele cauzei, înaintând acțiunea în judecată împotriva Reprezentanței din Moldova a PJSC „Aeroflot – Russian Airlines”, Mihai Balan, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache a solicitat încasarea din contul pârâtului în beneficiul său a compensației bănești în mărime de 600 de euro, repararea prejudiciului moral în mărime de 1000 de euro și încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 5000 de lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii pe care a respins-o ca neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de către Mihai Balan, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache instanța de apel l-a respins și a menținut hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că soluția a fost dată de către instanța de apel fără elucidarea pe deplin a circumstanțele cauzei și fără determinarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele invocate.

În susținerea acestei concluzii se vor reține prevederile art. 130 alin. (1) și (2) CPC, care stipulează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege și nici un fel de probe nu au pentru instanță judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Potrivit art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, precum și materialului anexat la dosar, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

Astfel, se constată că, instanța de apel judecând apelul lui Mihai Balan, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache, într-un mod contradictoriu a reținut pe de o parte că începutul cursei la data și ora stabilită în biletul de călătorie nu a avut loc din cauza defecțiunilor tehnice la sistemul de frânare al aeronavei, situație ce nu se află sub controlul transportatorului, iar pe de altă parte, instanța de apel, invocă prevederile capitolului V pct. 18 lit. c) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 8 noiembrie 2012, care în mod direct, cu referire la prezentul capitol, indică că pasagerii primesc o compensație în valoare de 600 euro pentru toate zborurile care nu intră sub incidența literelor a) sau b).

În același timp, se atestă că deși instanța de apel a ajuns la concluzia că la caz sunt aplicabile dispozițiile pct. 14 din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 8 noiembrie 2012, potrivit căroră operatorul aerian nu este obligat să plătească compensații în conformitate cu capitolul V din prezentul Regulament, în cazul în care poate face dovada că anularea este cauzată de *împrejurări excepționale* care nu au putut fi evitate în pofida adoptării tuturor măsurilor posibile, instanța de apel a trecut cu vederea și nu a elucidat nici într-un mod argumentele apelantului Mihai Balan din cererea de apel precum că de către Reprezentanța din Moldova a PJSC „Aeroflot – Russian Airlines” nu au fost aduse probe care să ateste cauza defecțiunii tehnice, gravitatea defecțiunii tehnice, prin ce s-a manifestat acea defecțiune tehnică și ce a stat la baza acestei defecțiuni tehnice (f. d. 111-112).

Elucidarea aspectului dat se impune, însă, în mod absolut pentru stabilirea pertinentei, impactului și gradului de aplicabilitate a noțiunii de împrejurări excepționale asupra situației din speță.

Or, prevederile art. 988 alin. (1) Cod civil, stipulează expres că cărașul este ținut să repare prejudiciul cauzat pasagerului, *cu excepția cazului când acest prejudiciu este rezultatul unei forțe majore*, al stării de sănătate a pasagerului sau al faptei acestuia.

Ca urmare, întru stabilirea temeiniciei sau netemeiniciei acțiunii instanța de apel urma să verifice cu certitudine dacă în speță a avut sau nu loc o împrejurare de forță majoră, ce nu depinde de voința părților și care nu are o careva legătură cu activitatea lor.

Sub un alt aspect, instanța de recurs va menționa și faptul că instanța de apel a reținut ca temei de respingere a acțiunii faptul că reprezentanța din Moldova a PJSC „Aeroflot – Russian Airlines” a executat toate dispozițiile legale ce se impun în situația anulării cursei avia, inclusiv oferirea cazării în hoteluri, oferirea meselor și băuturilor și asigurarea comunicării prin punerea la dispoziția apelantului Mihai Balan a unui telefon mobil.

Constatând astfel, instanța de apel, însă, a lăsat fără apreciere argumentul lui Mihai Balan, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache susținut atât în cadrul ședinței primei instanțe, cât și în ședința instanței de apel, precum că în cazul anulării unui zbor pe distanța de peste 3500 km pasagerii urmează să primească o compensație, care se achită independent de cazare, hrană pe care compania aeriană o acordă sau nu pasagerului (f. d. 81, 144).

Or, instanța de apel în conținutul deciziei contestate, la fel, într-un mod contradictoriu a făcut referire concomitent, atât la prevederile pct. 16 din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 8 noiembrie 2012, care prevăd acordarea asistenței în cazurile în care un operator aerian anticipează o posibilă întârziere a unui zbor peste ora de plecare prevăzută, cât și la prevederile pct. 18 din Regulament care stipulează dreptul la compensație, fără a concretiza care din aceste norme sunt aplicabile speței, dacă prevederile pct. 16 exclud prevederile pct. 18 din Regulament ori se aplică concomitent.

În această ordine de idei, se atestă că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, având o motivare superficială, chiar contradictorie, fără a fi abordate toate aspectele importante în speță, respectiv instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

În concluzie și în sensul art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Față de cele de precedent, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Mihai Balan, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache.

Se casează decizia din 27 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Mihai Balan, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache împotriva Reprezentanței din Moldova a PJSC „Aeroflot – Russian Airlines” cu privire la compensarea sumei, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Ala Cobăneanu